

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית פרשת ויצא תשע"ו לפ"ק

ויצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון תתפ"ז

אמנם שוב כתב החתם סופר עוד טעם על מה שלא קפצה לו הארץ, שרמו לאבות הוא סימן לבניהם אחריהם, כי אליעזר כנעני היה, וקפצה לו חרן שהיא חוצה לארץ, לסימן שעתידים בני כנען להתגרש מארץ ישראל, ותמהר הארץ לשלחם ולהקיא אותם, מה שאין כן ליעקב נרמו לו בהיפוך, לא מבעיא בצאתו מארץ ישראל לא קפצה חוץ לארץ נגדו, אלא בהיפוך שתמהר אחר הגלות ותקפוץ ארץ ישראל נגדו, כי חלקנו היא ע"כ.

ולכאורה היה מקום לומר, לפי מה שכתב בחתם סופר (שם) בשם רבו הגה"ק רבי נתן אדלער זצ"ל, דכל זמן שהיה אברהם חי לא השיג יצחק השגתו הראויה לו, מפני כבודו של אביו, ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלקים את יצחק (כה"א). וכן יעקב כל זמן שהיה בבית אביו יצחק, וכן י"ד שנים שהיה נטמן בבית המדרש של שם ועבר, לא מצינו ששרתה עליו רוח הקודש, רק ויצא יעקב מבאר שבע אז ויחלום וכו'. ונראה דהוא הדין כל זמן היותו במדינת רבו, כתלמיד הקובע ישיבה בפני רבו, והוצרך ללכת מארץ ישראל לחוץ לארץ ע"ש. ואם כן יש לומר דמהאי טעמא לא זכה להשתמש בארץ ישראל בקפיצת הארץ.

אך כל זה נסתר ממה דאיתא בפרקי דרבי אליעזר (סוף פרק לה) שכשחזר שוב יעקב מהר המוריה לחרן, כהרף עין בא לחרן ע"ש. וכן פירש באור החיים הק' הכתוב (כ"ט-א) וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם, כי לא הוצרך ללכת אלא נשא רגליו, ותיכף הלכה אצלו ארצה בני קדם

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, ויפגע במקום וגו' (כח-י). בגמרא (חולין צ"א:) פריך, כתיב וילך חרנה [דמשמע דמטא לחרן], וכתיב ויפגע במקום [דהיינו בית אל, דאכתי לא מטא לחרן]. אלא כי מטא לחרן אמר, אפשר עברתי על מקום שהתפללו אבותי, ואני לא התפללתי, כד יהיב דעתיה למיהדר, קפצה לי ארעא, מיד ויפגע במקום [כאדם הפוגע בחבירו שבא כנגדו] ע"כ. ובחתם סופר (קלג.) דקדק על אריכות הלשון 'אפשר עברתי על מקום שהתפללו אבותי', ולא אמרו בקיצור איך לא התפללתי במקום שהתפללו אבותי.

ונראה דהנה החתם סופר (שם) כתב, הנה נשאלה שאלה מדוע היתה זאת שאליעזר עבד אברהם קפצה לו ארעא בהליכתו לחרן להביא את רבקה, כפירוש רש"י לעיל (כד-מג) בפסוק ואבוא היום אל העין, היום יצאתי והיום באתי, וליעקב לא קפצה לו הארץ, רק בשובו להתפלל אל הר המוריה. ועל דרך היותר פשוט היינו טעמא, איך תקפוץ לו הארץ, הלא היה מן הראוי לעכבו שם להתפלל, אלא משום דלא יהיב איהו דעתיה, ואיך תקפוץ לו הארץ, והוא האמת ע"כ. ויש לומר דכאשר הגיע יעקב לחרן, תמה על עצמו למה לא זכה גם הוא לקפיצת הארץ כמו שהיה אצל אליעזר עבד אברהם, והוצרך לטלטול הדרך עד בואו. ומזה נתעורר על טעם הדבר ואמר, אפשר יתכן שהסיבה היא, כי עברתי על מקום אבותי ולא התפללתי, וכיון שהליכתי לכאן לא היה כראוי, על כן 'עברתי' על מקום שהתפללו בו אבותי, הוצרכתי לעבור שם ברגל, ולא קפצה לי ארעא.

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

ברגשי גיל ושמחה ומתוך שבח והודי' להשי"ת, הננו מגישים מעומקא דליבא, ברכת מזל טבא וגדיא יאה, קדם עטרת ראשנו

~ כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ~

לרגל השמחה השרויה במעונו בתגלחת הנכד כמר חיים מיכאל יוסף נ"ו בן הדב"ן הרה"ג רבי יואל ווייסמאנדל שליט"א למזל טוב
הא רעווא שיזכה לשובע שמחות ורב תענוג ונחת דקדושה מכל יו"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא עד ביאת גוא"צ בב"א.

ע"ש. והיינו דמתחלה כשיצא ללכת לחרן כתיב, ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, שהוצרך ללכת ברגליו כל הדרך, בלי קפיצת הארץ, אבל כעת וישא יעקב רגליו, ותיכף כשנשא את רגליו מצא עצמו בארץ בני קדם. ואם כן גם מבית אל לחרן, שהוא מארץ ישראל לחוץ לארץ קפצה לו הארץ.

עוד גם זאת, כי מצינו ליעקב שהיה לו קפיצת הארץ גם בהיותו בצל אביו, דהא בסעודת יצחק הביא לו יעקב שני גדיי עזים (כז-ט), וברש"י האחד הקריב לפסחו, והאחד עשה מטעמים ע"ש. ומבואר בחתם סופר (שם קכח). דאז היתה העבודה בבכורות במקום כהנים, אף על גב דאין כיהון בבמה, מכל מקום הא אין פסח נקרב בבמת יחיד כי אם בבמת ציבור, והיינו בהר המוריה, ושם בעי כהן או בכור, ולכן דקדק יעקב לומר אנכי עשו בכורך דייקא (כז-ט) ע"כ. ואם כן הוצרך יעקב לקפיצת הארץ ללכת לשחטו בהר המוריה ולבוא חזרה להאכילו ליצחק. (ועיינין שמן ראש פ' תולדות ח"י דף קצב). הרי כי גם בהיותו בבית יצחק זכה לקפיצת הארץ.

ונראה לומר עוד בטעם הדבר, כי יעקב לא רצה להשתמש בקפיצת הארץ, והוא על פי מה דאיתא בירושלמי (יומא ג-ו) דרופא אחד היה בציפורי ואמר לרבי פנחס בר חמא, בוא ואני אמסור לך השם המפורש. אמר לו רבי פנחס איני יכול. אמר לו למה, והשיב לו דאנא אכיל מעשר, ומאן דרגיל ליה לא יכול מיכול מבר נש כלום ע"כ. [ובקרבתן העדה דצריך קדושה יתירה. אי נמי שמא יבא לידי קטטה עמהם ויקללן בשם]. והובא בתוס' רי"ד פרק עשרה יוחסין. ופירשו בזה הכתוב (תהלים ט-יא) ויבטחו בך יודעי שמך, כלומר אלו שמשתמשים בשמות הקדושים יבטחו רק בה', ולא להיות בכלל נהנים מן אחרים ע"כ. ובספר זכרון למשה (דף ז) יש בזה עובדא נפלאה ממרן החתם סופר זי"ע ע"ש. (הובא בשמן ראש ח"ט פ' תולדות דף רלט).

ואם כן כיון שהיה אז יעקב גברא ערטילאי, שבא אליפז ולקח ממנו הכל, והרי על הדרך יהא נצרך לבריות, על כן לא השתמש בשמות הקדושה של קפיצת הארץ. אבל כעת שבמראה הנבואה הובטח לו מה' שמירה ופרנסה, כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי וגו' (כח-טו) וברש"י שהמבקש לחם הוא קרוי נעזב, שנאמר (תהלים לו-כה) ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם ע"ש. ואם כן לא יהא נצרך עוד לבריות לעולם, על כן השתמש בשמות של קפיצת הארץ, וישא יעקב רגליו, נשא רק רגליו והגיע לארצה בני קדם. [שוב הראוני שהחתם סופר עצמו כתב כן בתורת משה בפרשתנו (קייג)].

אך יש לומר עוד, כי מצינו באליעזר עבד אברהם, ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדוניו, וכל טוב אדוניו בידו, ויקם וילך אל ארם נהרים (כד-ט). ושוב אמר ואבוא

היום אל העין, שקפצה לו הארץ. ובפשטות נראה שהכתוב מורה לנו גודל מדריגתו שזכה לקפיצת הדרך, אשר לאו כל אדם זוכה. אבל באמת יש בזה מדריגה עוד יתירה, כי אליעזר אמר אלי לא תלך האשה אחרי (כד-לט), וברש"י אלי כתיב, בת היתה לו לאליעזר, והיה מחזור למצוא עילה שיאמר לו אברהם לפנות אליו להשיאו בתו, אמר לו אברהם, בני ברוך ואתה ארור ואין ארור מתדבק בברוך (ב"ר נט-ט) ע"כ. ואם כן דרך זה לחרן היה נגד רצונו ושאיתנו של אליעזר שרצה להשיא לו בתו, אך מה היה יכול לעשות, שחזקה עליו דברי רבו ללכת ליקח ליצחק אשה ממשפחתו.

ומעתה כיון שחסר היה לו השמחה בדרכו הלז, איך זכה להשראת השכינה לכיון ולפעול בשמות הקדושה של קפיצת הארץ, הלא אמרו חז"ל (שבת ל:) שאין השכינה שורה מתוך עצבות וכו', אלא מתוך דבר שמחה של מצוה ע"ש. ועל כרחק נראה מזה גודל מדריגתו, איך ביטל אליעזר כל רצונותיו והלך בשמחה לקיים דברי רבו, כאילו אין לו בת כלל, וכל שאיתנו רק לעשות רצון רבו. ועל זה אמר הכתוב 'וכל טוב אדוניו בידו', שלא היה לנגד עיניו שום נגיעה, אלא רוצה רק מה שהוא טוב לאדונו, וזה לקח אתו עמו בידו. וזהו מדריגה עצומה לבטל כל רצונותיו, ולעשותה עוד בשמחה, עד שיוכל לזכות בהליכתו לקפיצת הארץ.

והנה יעקב אבינו בעת שהוצרך לצאת מבאר שבע ללכת חרנה, היה זה יום מר ליעקב, לעזוב בית אביו ובית רבו, ולהפסיק גם לימודו שזה שבעים שנה הוא יושב אהל, ולא עוד אלא לרדת לבית לבן שורש הקליפה, ארמי אובד אבי, ולעסוק בעניני גשמיים לצורך פרנסתו, והיה רוחו נשברה לרסיסים, ובמצב כזה אין השראת השכינה, כי אינה שורה מתוך עצבות אלא מתוך שמחה, על כן לא עלה בידו שיוכל לכיון ולעורר אז ענין קפיצת הארץ. ולכן יוצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, הוצרך ללכת כל הדרך עד חרן, אבל אחרי המראה הנבואה שזכה לראות כי ה' נצב עליו, והבטיח לו ברכאן דלעילא ותתא, אז חזר אליו שמחתו, וזכה להשראת השכינה, וממילא היה די לו רק 'וישא יעקב רגליו' וילך ארצה בני קדם, שבאותו רגע שנשא רגליו ללכת, בא תיכף לארץ בני קדם.

*

אמנם אכתי יש להבין, דהרי מצינו בפרשתנו אחר שסיים יעקב שבתו בבית לבן, ורצה לשוב חזרה מחרן לבאר שבע, גם כן לא היה לו קפיצת הדרך, שהרי הכתוב אומר (לא-כג), ויוגד ללבן ביום השלישי כי ברח יעקב, ויקח את אחיו עמו וירדוף אחריו דרך שבעת ימים, וידבק אותו בהר הגלעד. וברש"י כל אותן שלשה ימים שהלך המגיד להגיד ללבן, הלך יעקב לדרכו, נמצא יעקב רחוק מלבן ששה ימים, ובשביעי השיגו לבן, למדנו שכל

ואל תאמר שאינך הולך לשם מצוה רק לדבר הרשות, הלא נכסוף נכספתה לבית אביך לקיים כיבוד אב, אם כן למה גנבת אלהי, זה הוא הסימן והראיה שגנבת אותם ע"ש. ויש בזה מוסר השכל להסיר מכיסו בשעת התפלה הכלים הטוכנולוגיים, שהם מלאים טומאה וזוהמא, גם עם פילטער, שלא יעכבו את התפלה. - על כל פנים בזה שפיר מובן מה שלא היה לו ליעקב אז קפיצת הארץ, כי התרפים של טומאה היה מעכבו.

ולכן לאחר זמן כאשר רצה יעקב שוב לעלות לבית אל לשלם נדרו. קרא לבני ביתו, ואמר להם, תדעו שכל זמן שיש בידיכם אלהי נכר, לא נוכל ללכת בקפיצת הארץ, כמו שראיתם כבר בעת צאתי מבית לבן עם התרפים. ולכן הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם, והטהרו והחליפו שמלותיכם, אז 'ונקומה', נוכל לעמוד ולקום על מקומנו, ונעלה בית אל, כי יהיה לנו קפיצת הדרך. ולכן בא הנגינה מונח רביעי, כי זה יהיה הפעם הרביעית שאלך בקפיצת הדרך, חדא, בעת שהלך להקריב הפסח לסעודת יצחק. שנית, כדי יהיב דעתיה למיהדר מחרן קפצה לו הארץ. שלישי, כאשר הלך אחר כך חזרה משם לחרן, וכעת תהא הפעם הרביעית בשובי לירושלים.

*

והנה הראה ה' ליעקב במראות הנבואה, והנה סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, והנה הוי"ה נצב עליו וגו', והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת וגו'. וייקץ יעקב משנתו, ויאמר אכן יש הוי"ה במקום הזה ואנכי לא ידעתי וגו', ויאמר מה נורא המקום הזה, אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים (כה"ב). והנה כבר ביארו חז"ל בכמה אנפין עומק הגילוי שנתגלה לו בראיית סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. גם יש להבין שבהקיצו משנתו אמר אכן יש הוי"ה במקום הזה, ושוב אמר אין זה כי אם בית אלקים, שהוא לכאורה היפוך ממה שמורה שם הוי"ה.

ויש לומר דזה רמז חיוזק לאנשים כערכנו, הנה לכל אדם יש זמנים של ירידה, לפעמים בגשמיות ולפעמים ברוחניות, והוא נעשה שבור ורצוף ממה שעובר עליו. ובעיניו נראים הדברים כאלו הסתיר ה' פניו ממנו. אבל האמת הוא כי הירידות הם לתכלית העליה, כי אין התעלות אם לא טועם מתחלה שפלות ושרון רוח. וכמו שרואים בצמיחת הפירות, שמתחלה נשקע הזרע למטה בעפר, ושם נרקב לגמרי, עד שלא נשאר בו כי אם קוסטא דחיותא, ואז מתחיל לצמוח ולפרוח. וכך היא גם כן דרכה של תורה, פת במלח תאכל וכו' וחיי צער תחיה, ואם אתה עושה כן אשריך וטוב לך. ואם כי לפי ראות עיני האדם היא ירידה, ומצטער על מצבו, מכל מקום רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום, ההשגחה העליונה יש לה דרכה, ואין אנו משיגים דרכי ה', ובסופו יתברר לו העילוי שהיתה מונחת בירידה זו.

מה שהלך יעקב בשבעה ימים הלך לבן ביום אחד (ב"ר ע"ד-ע"ב). וטעמא בעי למה לא זכה בקפיצת הארץ בהליכתו חזרה מחוץ לארץ לארץ ישראל.

ונבאר גם כן מה שאמר הכתוב להלך (לה-ב), ויאמר יעקב אל ביתו ואל כל אשר עמו הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם, והטהרו והחליפו שמלותיכם, ונקומה ונעלה בית אל, ואעשה שם מזבח לא-ל העונה אותי ביום צרתי ע"כ. ויש לדקדק על הלשון 'ונקומה' ונעלה בית אל, דלכאורה זה נראה מיותר. וגם לבאר הנגינה של מונח רביעי שנאמרה כאן בפסוק זה.

ויש לומר על פי מה שכתוב בספר שאול בחיר ה' (דף פה), וז"ל, רבינו [הגה"ק רבי שאול בראך זצ"ל אב"ד קאשוויא] פעם בהודמנות הרבה לדבר על הצורך והחיוב להיזהר מאד, שיהודי ירא שמים לא יחזיק אצלו ולא בביתו וברשותו שום דבר שיכול להזיק ח"ו לנפשו, כגון ספר או משחק לא טהור, וכמו כן לא ללכת למקום או ברחוב שנמצא שם בית תפלה שלהם וכדומה, כי דברים אלו מזיקים מאוד, ומרחיקים את האדם מעבודתו יתברך ח"ו. רבינו היה נזכר תמיד לא להחזיק כסף בכיסו בשעה שהלך להתפלל ערב ובוקר. הוא גם החליף תמיד לפני הלכו להתפלל את המעיל העליון שלו, במעיל אחר שהיה מיועד אך ורק לתפלה.

ואמר לפרש הכתוב (ל-א) ועתה 'הלוך הלכת' כי נכסוף נכספתה לבית אביך, למה גנבת את אלהי, פירש רבינו בדייקו על כפל הלשון בפסוק זה. ובסוף הפסוק שאמר למה גנבת את אלהי, נראה לכאורה שלבן ידע שגנב התרפים מזה שהלוך הלכת ונכספתה לבית אביך, מזה ראייה שגנבת התרפים, וצריך ביאור. ופירש שלבן הארמי שאל את יעקב על הפליאה הגדולה הזו, שהוא הרשע הארמי הולך ביום אחד מה שיעקב עם שבטי י-ה הלכו שבעת ימים, הלא אתם הנכם רגילים תמיד בקפיצת הדרך. כן היה אצל עבד זקנך אברהם, ואתה בעצמך כשאת הנה, האם לא באת בקפיצת הארץ, והיום הנך מתעכב בדרך ימים רבים.

ואם תאמר לי שבמקרים הראשונים הייתם שלוחי מצוה, אליעזר הלך אז בדבר מצוה להביא אשה לאביך יצחק, וגם אתה באת הנה בשליחות מצוה ששלחו אותך אביך ואמך לקחת אשה פה, ולכן היה לכם קפיצת הארץ, לא כן בהליכתך היום, הנך הולך בדבר הרשות, ולכן אין לך קפיצת הארץ. זה לא נכון, כי כל השנים הנך בוכה ומתאוה ללכת ולראות את בית אביך, שלא קיימת כבר מזמן כיבוד אב ואם, ואם כן גם היום הנך עוסק בדבר מצוה, ועם כל זאת אין לך קפיצת הארץ, זה הוא סימן שיש תחת ירך דבר המעכב את התקדמותך, והם התרפים שגנבת, הם אין נותנים לכם ללכת מהר. וזה הכפילות שאמר לו, הלוך הלכת עוד ועוד, לא כדרך שהיית רגיל,

והנה יעקב אבינו נצטער על מצבו, שיש לו לעזוב בית אביו ורבו, אחר שבעים שנה של עמל תורה, וללכת נודד, ויצטרך לעסוק בעבודה גשמיית עבור פרנסתו ושידוכו, הרי זה הסתרת פנים מלמעלה עד אין שיעור, לרדת מאיגרא רמה לבירא עמיקתא. על כן הראה לו ה' סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, שכאשר האדם משוקע בשפלות ארצה, זהו סולם העולה למעלה, ירידה זו צורך עליה הוא, ויש בזה חשבון, 'וראשו' הנקודה העליונה שיסתבב מהמוצב ארצה 'מגיע השמימה'. והנה הוי"ה נצב עליו, אין כאן הסתרת פנים כלל, אלא מדת הרחמים של שם הוי"ה הביא אותך כאן למצב זה, 'והיה זרעך כעפר הארץ', כמו הזרע שמונחת בעפר הארץ, הולכת ונרקבת, וסופה מוציאה פירות להחיות בהם נפש כל חי, כן הם הירידות של האדם.

ולכן כאשר הקיץ יעקב משנתו, אמר יעקב על מצבו, אכן יש הוי"ה במקום הזה ואנכי לא ידעתי, והיינו לא ידעתי עד כעת, שבמקום והמצב שאני עומד, גבר עריליאי נודד בחוץ, גם כאן הוי"ה נצב עליו. ואין זה כי אם בית 'אלקים' של מדת הדין, אלא זהו שער השמים, ירידה זו היא השער שנכנסים בו לעליה עד לשמים. וכן היה באמת, כי אם היה ממשיך ללמוד עוד עשרים שנה בבית מדרשו של עבר, בודאי היה זה עילוי רב, אבל רק לאדם אחד זה יעקב. וכעת הציב בשנים אלו לגיונו של מלך, י"ב שבטים, וכל הזכותים של בית ישראל עד סוף כל הדורות הם נוקפים לזכותו, וכי לא היה זה ירידה לצורך עליה.

*

ולמה בפרשה, ויהי בבוקר והנה הוא לאה, ויאמר אל לבן מה זאת עשית לי, הלא ברחל עבדתי עמך, ולמה רמיתני (כט-כה). והנה לעשות הערמה כזו לאדם, לעבוד שבע שנה עבור בתו, ושוב יתן לו אחרת כנגדה, זה תחת מגדר האנושי, ובודאי שדיבר יעקב אחר כך קשות עם לבן על מעשהו, ואם כן למה נאמר 'ויאמר' יעקב, שהוא לשון אמירה רכה (שמו"ר מב-ב), הוי ליה למימר ויחר אף יעקב וירב בלבן, וידבר אליו וכו', דיבור לשון קשה (מכות יא.). אך הכתוב מספר לנו גודל מדריגתו של יעקב, שבאמונתו הטהורה השיג, כי דבר הנעשה כבר, הרי זה משום שכך עלה ברצונו ית"ש, ואין להרהר אחר זה, אלא להצדיק הדין ולקבלו באהבה. וחיוב השתדלות האדם

הוא רק על ההוה ועל העתיד, אבל על העבר אין להצטער, שמכיון שמן השמים סיבבו כך, הרי זה בגזירת עליון. ואם כי דבר זה נתהוה ברשעותו של אחר, הרי זה משום שמגלגלין חוב על ידי חייב, אבל החוב בעצמו היה בא לו בכל אופן.

וכאשר בא בבוקר וראה שהיא לאה, התבונן והצדיק מה שסיבבו לו מן השמים, ולא חרה אפו ולא יצא לריב, אלא שאל ללבן בניחותא, אני מאמין שזה נתהוה מן השמים, אני צריך לישא את לאה, זהו הזיווג שלי, ואתה לבן היה רק השליח על זה, אבל זהו גזירת עליון, ואין לי על מה לכעוס, אבל אני שואל אותך מה היה החשבון 'שלך' שעשית זאת עמדי, מה זאת עשית לי הלא ברחל עבדתי עמך. והנה הכתוב אומר (במדבר יח-ח) ואני 'הנה' נתתי לך את משמרת תרומתי, וברש"י הנה לשון שמחה הוא, כמו הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמח בלבו (שמות ד-ד) ע"ש. וזהו שאמר הכתוב 'ויהי בבוקר', אם כי נודמן לו צער בבוקר שהכיר איך רימו אותו, אבל 'הנה הוא לאה', יעקב קיבל זאת בשמחה, וכשם שמברך על הטובה כך מברך על הרעה, ולקבלינהו בשמחה (ברכות ט).

ובאמת כל מקום שנאמר 'הנה', לפי פשוטו של הכתוב פירושו שבא איזה התחדשות והשתנות אשר לא עלה על דעתו מקדם שיתהוה כך. ולפעמים השתנות זה נראה בעיני האדם כאילו זה רעה. אבל בלשון הקודש 'הנה' היא לשון שמחה, כל 'הנה' של התחדשות והשתנות הוא גם 'הנה' של שמחה, שיש לקבל הכל מאהבה, כי אין אדם נוגע במוכן לחבירו (יומא לח:), ואם מן השמים סיבבו זאת, וכבר נעשה מעשה, זהו סימן שבגזירת עליון בא לו זאת, ואין להרהר אחריו.

ולא עוד אלא עבד שבע שנים אחרות עבור רחל, וברש"י (כט-ל) אחרות הקישן לראשונות, מה ראשונות באמונה, אף האחרונות באמונה, ואף על פי שברמאות בא עליו (ב"ר ע-ב). והיינו שהגם שרימה אותו וביטלו עוד שבע שנה בעבודתו, לא אמר יעקב, הלא גזלן ורמאי הוא במה שמעביד אותי עוד שבע שנים, ועוד אעבוד אותו באמונה. ולכן בסופו נתברך יעקב, וכמבואר ברמב"ם (ה' שכירות יג-ז) שיעקב הצדיק אמר כי בכל כחי עבדתי את אביכן (לא-ו), לפיכך נטל שכרו אף בעולם הזה, שנאמר (ל-מג) ויפרוץ האיש מאד מאד ע"כ.

הגליון הזה נתנדב על ידי

מוה"ר ר' יוסף גרינבוים הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב	הרב יעקב יוסף קרינדלער שליט"א לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב	מוה"ר ר' חיים אפרים נאה הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב	מוה"ר ר' יעקב צבי פרידריך הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב	מוה"ר ר' יודל זינגער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב
--	--	--	--	---